

Notat

SEGES, Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
Anlæg & Miljø

Status i MUFJO demonstrationsområder	Ansvarlig	FBO
	Oprettet	05-11-2020
Projekt: 7846 Jordfordeling – Danmarks største puslespil	Side	1 af 5

Status for arbejdet i projektområde Åkær Enge og Hvidbjerg Å 2020

Der må ikke fremgå personfølsomme oplysninger i dette notat da notatet skal placeres på Promillesite på SEGES

Tilgange og processer anvendt i projektområdet

Beskriv kort hvordan I har grebet det an i projektområdet. Kommunikation, involvering af lodsejere, mødeaktivitet ect.

LandboThys planteavlskontor kontaktes af en lodsejerepræsentant, for lodsejere med jord i et lavbundsområde ved navn Åkær Enge i det sydlige Thy.

Lodsejerepræsentanten oplyser at han har indsamlet positive tilkendegivelser, fra 15 lodsejere der repræsenterer hovedparten af projektarealet, om interesse for et vådområde- eller lavbundsprojekt. Han har snakket med Thisted Kommune om det, de informerer dog om at de ikke har ressourcerne til at påbegynde et projekt lige nu, da der er en del andre projekter de ønsker at afsøge mulighederne for først i Thy. Lodsejeren tager derefter kontakt til LandboThy for at høre om mulighederne for at øge sandsynligheden for at der kan komme til at blive gennemført et vådområde- eller lavbundsprojekt på areaerne.

LandboThy udarbejder kort over ejendomssituationen (Plan0) (se bilag) indenfor kerneområdet med angivelse af retlige bindinger, herunder naturbeskyttelse, potentiale for naturforbedring og vandindvindingsinteresser.

LandboThys medarbejdere indleder derefter en dialog med SEGES om ressourcer til at gennemføre et pilotprojekt med henblik på at danne rammerne for at gennemføre en multifunktionel jordfordeling i området, med afsæt i lavbundsområdet.

Midlerne tildeles i et projekt styret af SEGES finansieret af promilleafgiftsfonden. Her har LandboThy midler til afholdelse af lønudgifter i forbindelse med arbejdet med multifunktionel jordfordeling i og omkring projektområdet Åkær Enge.

Som det første afholdes møde med to lodsejerepræsentanter, som selv havde indhentet de positive tilkendegivelser omkring interessen for et vådområde- eller lavbundsprojekt. Her blev idéerne med multifunktionel jordfordeling præsenteret for at der var en fælles forståelse af tankegangen. Dette var vigtigt da multifunktionel jordfordeling i bred udstrækning handler om at gå ind i en proces hvor der ikke på forhånd er fastlagt nogen konkrete indsatser, sådan som man ellers gør ved eksempelvis vådområde- og lavbundsprojekter hvor det er et konkret mål at indgå aftale om at gøre arealerne våde. I multifunktionel jordfordeling handler det som navnet antyder om at gøre landskabet multifunktionelt, dvs. skabe større anvendelse af arealerne end de er i dag, hvor man kan sige landbrugsarealer har ensidig anvendelse, nemlig at producere fødevarer. I multifunktionel jordfordeling kan man eksempelvis

anlægge vandrestier, indgå aftaler med lodsejere om større indsatser for biodiversiteten samt lave klimasikring i form af vandparkering. Dette møde fungerede godt som forventningsafstemning mellem lodsejerepræsentanterne og de involverede i LandboThy.

Da vi nu har opbakning fra lodsejerne til at starte en proces om multifunktionel jordfordeling op, går vi nu til den ansvarlige kommune og efterfølgende til den lokale afdeling af Naturstyrelsen.

Der blev først taget telefonisk kontakt til sektionsleder for Landbrug og Natur i Thisted Kommune, som udpegede medarbejdere i kommunen der var særligt relevante at inddrage i denne proces.

Hernæst blev der afholdt møde om projektet ude i projektområdet med ansat ved Thisted Kommune, som arbejder med miljøprojekter, for en snak om området og hvad Thisted Kommune ser af perspektiver i området og ønsket om at bruge jordfordeling til at realisere disse muligheder. Kommunens medarbejder giver indtryk af interesse for arbejdet, men kan ikke se at de p.t. har ressourcer til at løfte opgaven, og opfordrede til at Naturstyrelsen Thy blev spurgt om de kunne løfte opgaven som projektejer. Kommunen er ansvarlig for varetagelsen af adskillige interesser i det åbne land, som man skal indtænke i et multifunktionelt jordfordelingsprojekt, herunder landdistriktsudvikling, grundvandssikring og miljøindsatser. Der tegnes på medbragte topografiske kort, for at synliggøre de lokale kommunale interesser, herunder natur- og vandløbsinteresser.

Hernæst kontaktes Naturstyrelsen Thys medarbejder med ansvar for denne type opgaver, med erfaring for vådområdeprojekter nedstrøms det projektområde der tages udgangspunkt i her. Naturstyrelsen har ligesom kommunen mulighed for at ansøge om midler til forundersøgelse og realisering af vådområde og lavbundsprojekter. De repræsenterer interesser såsom rekreative værdier, naturbeskyttelse og forvaltning. Naturstyrelsen fremhæver selv, at såfremt kommunen ikke ser de har lyst eller ressourcer til at løfte opgaven med at gennemføre vådområde- eller lavbundsprojektet må Naturstyrelsen træde til.

I forhold til multifunktionel jordfordeling fremhæves det at der ikke er midler til igangsætning af og ansøgning om midler til gennemførelse af denne, og at det derfor er midler styrelsen skal finde på egen konti, og derfor skal indgå i en prioritering blandt andre opgaver.

Der idéudveksles om forskellige retninger et multifunktionelt jordfordelingsprojekt kunne bevæge sig i. Der tales om forhold som at i projektet kan der gøres noget for at forbedre tilstanden for natura2000-arealer. Det eksemplificeres ved sammenbinding af arealerne til bedre græsning. Herudover nævnes mulighederne for at etablere en trampesti for at åbne området op for befolkningen. Der opfordres til at LandboThy inddrager drikkevandsbeskyttelse som element og tager kontakt til de ansvarlige på området, hvilket efterfølgende ikke lykkes.

Hernæst blev der afholdt et møde med fire lodsejere med forskellige interesser i området ude i det mulige projektområde, hvor man ønskede at realisere et lavbundsprojekt. Lodsejerne udtrykker bekymring for fremtidige afvandingsforhold og offentlighedens adgang i området. Lodsejerne virker realistiske i forhold til at det er vanskeligt at drive rationel landbrugsdrift på arealerne, og at der dermed kun er en begrænset køberskare til sådanne arealer.

Der er væsentlige jagtinteresser i området. Lodsejerne er med på at der skal ske noget på arealerne, og ser også muligheder i en jordfordelingsproces der har yderligere formål end blot at forbedre deres ejendommens arrondering og gennemføre et lavbundsprojekt.

Der er altså jordmobilitet i området og lodsejerne ser et behov dog udfordres lodsejerne af usikkerheden ved at lade jorden indgå et ikke helt veldefineret projekt.

Øvelsen, at tale om mulighederne i multifunktionel jordfordeling i et område uden at blive konkrete og løsningsorienterede, er svær. Dog har lodsejermødet givet nogle konkrete problemstillinger og ønsker som kan bruges i denne indledende MUFJO-fase, hvor det nu kan peges i en retning.

Herefter afholdte vi et møde med Thisted Kommunes sektionsleder for landbrug og natur hvor vi fik diskuteret mere indgående ressourceudfordringen hos dem, i forbindelse med eventuel varetagelse af projekterollen, og at en deltagelse vil kræve politisk beslutning da der ikke i udgangspunktet er midler til dette. Herudover fik vi kontaktpersoner i kommunen som kan inddrages i forbindelse med afdækning af mulige potentialer i en multifunktionel jordfordeling i området.

LandboThys formand har ved adskillige møder fået positive tilbagemeldinger fra kommunens udvalgsformand for Teknik og Miljø, at kommunen selvfølgelig skal kunne løse denne type opgaver. Der gives indtryk af at der er bred politisk opbakning i det kommunalpolitiske. Det kommunalpolitiske lægger særlig vægt på, er at landbruget aktivt vil bidrage til at udvikle landdistrikterne, ved at ændre arealanvendelsen.

Herefter forsøger vi at få Vandselskabet i tale, i forhold til om de kunne have interesse i et projekt, hvor de fik sikret nogle områder mod pesticider eller nitratudvaskning. Dette har dog ikke været muligt. Dette kan skyldes travlhed hos vandselskabet, og så det at vandselskabets formål er at levere billig vand til forbrugerne, og en indsats vil derfor være at pålæggende vandforbrugerne øgede udgifter. Denne slags politiske beslutninger skal træffes af Thisted Vands bestyrelse, og kræver derfor en indsats, hvor det kunne være smart at inddrage lokalpolitikere og bestyrelsesmedlemmerne i et arbejde med MUFJO.

Efter aftale med Naturstyrelsen har vi afholdt individuelle lodsejermøder med tre lodsejere. Her konkretiserede vi mulige byttehandler og fik større klarhed over de forskellige typer lodsejeres ønsker for fremtiden. Vi fik således et indtryk af om der var mulighed for at skaffe puljejord til jordfordeling.

Der er arrangeret fællesmøde med Naturstyrelsen, Thisted Kommune, SEGES og LandboThy for at komme videre med projektet primo december 2020.

Forud for møderne er præsenteret de overordnede idéer i projektet pr. telefon, således at mødedeltagerne kan gøre sig tanker inden afholdelsen. Efterfølgende er udarbejdet og udsendt til godkendelse referat fra mødet.

Erfaringer gjort i 2020

Beskriv hvad der er gået godt og hvad der måske ikke virkede helt efter hensigten.

I arbejdet med Multifunktionel jordfordeling i Åkær Enge har vi gjort brug af individuelle møder med lodsejerne, hvor både planteavlskonsulent og landinspektør deltog på LandboThy's vegne, hvilket gav en god afdækning i forhold til spørgsmål om henholdsvis det tekniske omkring jordfordeling og om eksempelvis anvendelsen af de forskellige jorde som der diskuteres.

Desuden har der været afholdt fælles lodsejermøde i felten med repræsentanter for lodsejerne, som gav udvidet viden om projektområdets potentiale og mulige begrænsninger. Samt enkelte individuelle lodsejermøder.

Herudover har vi lavet interessentafdækning og inddragelse i forhold til kommunen, naturstyrelsen og vandforsyningsselskabet.

Lodsejerne virker interesserede i arbejdet når de bliver involveret. Det er gået godt at tage dialogen i felten med både lodsejere og mulige projektere. Det har givet en meget praktisk forståelse af området og dets potentialer.

Det er en udfordring ved møder med lodsejerne at holde sig til dagsorden, og ikke blive for løsningsorienterede.

Ved de fysiske møder har vi brugt meget tid på at diskutere praktikaliteter såsom afvandingsforhold, kompensationsmuligheder og offentlighedens adgang, som man ellers vil komme til at komme ind omkring i de faktiske ejendomsræssige og tekniske forundersøgelser.

Øvelsen, med at lave individuelle lodsejermøder inden der er fastlagt om der kommer et projekt, og finansiering til eksempelvis ekstensiveringstiltag, er at man snakker om tingene på et meget løst grundlag, og dermed kan være en udfordring at få travle lodsejere til at bruge tid på. Samtidig er ønskerne meget konkrete fra lodsejerne omkring forbedret arrondering mv. Disse meget konkrete forventninger til den endelige jordfordeling kan være en udfordring for jordfordelingsplanlæggeren, som kan have udfordringer med at lodsejerne er meget låst på en løsningsmodel.

En erfaring er også, at manglen på motivation i kommunen, naturstyrelsen eller interesseorganisationerne, må begrundes i manglende viden om procesledelse - ønsker om at indfri de potentialer der kan opnås i MUFJO, og ikke uden denne. Dette til trods for at politikerne anser det som en vigtig opgave for kommunen at løfte, men at medarbejderne ikke kan prioritere opgaven da den er ufinansieret.

Det er LandboThys indtryk at det er vigtigt at landboforeningerne inddrages i en MUFJO-proces fordi lodsejerne har en høj grad af tillid til at landbocentrets medarbejdere, qua deres politiske ophav, har en interesse i at sikre at der tages hensyn til lodsejernes forhold i en MUFJO, her tænkes eksempelvis på frygt for ny natur der begrænser fremtidige udviklingsmuligheder på ejendommene. Landboforeningens medarbejdere har også ofte en indgående viden i de lokale forhold, og har jævnlig kontakt med lodsejerne, og har derfor lettere ved at forventningsafstemme i god tid forud for en MUFJO-proces.

Hvor ser I de 3 største udfordringer i jeres arbejde under pilotordningen for multifunktionel jordfordeling.

1. Drejebog for etablering af grundlag for MUFJO-ansøgning mangler (*hvordan hulan gør vi dette hvis ikke vi "bare" skal tage udgangspunkt i et vådområde- eller lavbundsprojekt og så bygge lidt på der?*)
2. Manglende motivation hos projekterne med mindre de har andet miljøprojekt eller dagsorden de kan løfte ind i projektet som ellers ikke kunne løftes
3. Skal sådan set klarlægge hele den endelige jordfordeling inden der kan ansøges. Kæmpe ufinansieret arbejde går forud for realiseringsansøgningen, og manglen på ressourcer til projektledelse undervejs

Hvordan kan der sikres fremdrift i MUFJO processen i jeres projektområde

Beskriv kort hvad I vil gøre fremefter for at sikre fremdrift i projektområdet

Der er arrangeret møde hvor Naturstyrelsen, kommunen, SEGES og LandboThy deltager. Formålet med mødet er at samles om at lægge en plan for videre fremdrift, herunder særligt hvem der officielt tager ejerskab over projektet. Det er afgørende for den videre fremdrift at der bliver klarhed over hvem der står for den videre projektledelse.